

B&W ADVIES

Kenmerk: 12bw000227

Nr.:

Datum ambtelijk voorstel: 17 april 2012		Onderwerp: Informatieve notitie over de drie decentralisaties	
Te besluiten: In te stemmen met de notitie "De drie D's" en deze ter kennisname aan te bieden aan de gemeenteraad.			
Afdeling/ behandelend ambtenaar: TOW / M. Stellingwerf		Status advies: openbaar	
Portefeuillehouder: G.C. Koopmans-Jacobs		gezien:	
		Datum b&w-vergadering: 24 april 2012	
Ingewonnen advies andere teams: team Advies		In voorbereidende vergadering: N.v.t.	
Ingewonnen advies/informatie extern: N.v.t.		In raadsvergadering: N.v.t.	
Ingewonnen advies adviseurs: Financieel		Regelgeving, delegatie of mandaat: N.v.t. Advies Planning&Control: N.v.t.	
	Akkoord	Bespreken	Opmerkingen
Burgemeester			
G.C. Koopmans-Jacobs			
F.M.J. van Rooijen			
F.H.G.M. Witjes			
R.W. Mooij			<i>afpraak rond financiering</i>
Gemeentesecretaris			
Teammanager			

Besluit b&w

Akkoord met advies
29/4/12

Bijlagen:

Notitie "De 3 D's"

Toelichting

1. Aanleiding / Probleemstelling

Met ingang van 1 januari 2013 hevelt het Rijk gefaseerd een aantal taken over naar de gemeente. In de periode 2013-2015 wordt onze gemeente stap voor stap verantwoordelijk voor de begeleidingsfunctie uit de AWBZ, de Wet Werken naar Vermogen en de zorg voor de jeugd. Dit is een enorme operatie, waarbij de gemeente verantwoordelijk wordt voor bijna het gehele stelsel van maatschappelijke ondersteuning aan kwetsbare inwoners. De decentralisatie van deze taken biedt de gemeente de kans een samenhangend stelsel van ondersteuning op te bouwen. Vanwege de omvang en complexiteit van de taken, is de uitwerking van de drie decentralisaties opgeknipt. Voor het slagen van de operatie en het benutten van kansen is het echter van groot belang de samenhang te bewaken.

2. Aansluiting bij collegeprogramma('s)

Samenleven
Leren en Werken
Wonen

3. Doelstelling en beoogd effect

Met de bijgevoegde notitie informeert u de gemeenteraad over:

1. De taken die als gevolg van de decentralisaties naar de gemeente toekomen;
2. De samenhang tussen deze taken;
3. De financiële gevolgen, voorzover nu bekend;
4. Mogelijke (financiële) risico's als gevolg van de decentralisaties;
5. Het tijdspad voor visievorming, beleidsvorming en uitwerking.

Het doel van de notitie is:

- de gemeenteraad te informeren over het proces rondom de drie decentralisaties.
- de gemeenteraadsleden te helpen en in staat te stellen de verschillende besluiten, die van hen gevraagd worden rondom de drie decentralisaties, in perspectief te plaatsen;

4. Ingewonnen adviezen/informatie

- A. Vakteams: team Advies
B. Extern: n.v.t.
C. Adviseurs:
 1. Financieel
D. Team Kwaliteit P&C: n.v.t.

5. Ambtelijk advies aan het college

De bijgevoegde notitie biedt een overzicht van de decentralisaties en de samenhang hier-tussen. Het is een informatief stuk, waarin de inhoudelijke en financiële gegevens zijn opgenomen voorzover die nu bekend zijn. De inhoud is aan u gepresenteerd op 10 april 2012 en daarna op details aangepast. De belangrijkste wijziging is de toevoeging van het hoofdstuk 'financiële consequenties'.

De notitie is bedoeld als processtuk, waarin geen kaderstellende uitspraken gedaan worden. Om die reden adviseren wij uw college de notitie ter kennisname aan de raad te sturen.

6. Middelen

a. Communicatie

Is er een communicatieplan over dit onderwerp? Nee
Zo nee, waarom niet?
Voor de verschillende onderdelen van decentralisaties wordt gewerkt aan het opstellen van communicatieplannen.
Heeft er al communicatie plaatsgevonden? Nee, niet over de samenhang, wel over onderdelen. Dit komt aan de orde bij de behandeling van de verschillende decentralisaties.
Zo ja, welke communicatie heeft er al plaatsgevonden?
n.v.t.
Welke in- en externe doelgroepen worden er over het besluit geïnformeerd?
n.v.t.
Hoe wordt het voorstel gecommuniceerd?
n.v.t.

b. Juridisch

Wie is het bevoegde bestuursorgaan? College
Is er een beslistermijn van toepassing? Nee
Zo ja, voor welke datum moet het besluit bekend worden gemaakt? N.v.t.
Is bekendmaking van het besluit verplicht? Nee
Zo ja, hoe wordt het besluit (te zijner tijd) bekendgemaakt?
n.v.t.
Is mededeling van het besluit verplicht? Nee
Zo ja, hoe wordt het besluit (te zijner tijd) meegedeeld?
n.v.t.

c. Financieel

De financiële gegevens zijn aangeleverd door de financiële consultants van het team Advies. Zij hebben de notitie gecontroleerd op de juistheid van de financiële informatie.

7. Uitvoering en evaluatie

Na instemming met de notitie van uw college, ontvangt de raad de notitie ter kennisname. Wij adviseren u het presidium aan te bieden een presentatie te verzorgen over deze notitie, als daar behoefte aan is. Dit biedt de gemeenteraad de mogelijkheid aanvullende vragen te stellen.

AWBZ
WWNV
Jeugdzorg

De drie D's

Voor welke opgave staat onze gemeente?

Inhoudsopgave

1. Inleiding	3
2. Waarom decentraliseren?	4
3. Begeleiding AWBZ naar de Wmo	5
4. Wet Werken Naar Vermogen	6
5. Zorg voor de jeugd	7
6. Passend onderwijs	8
7. Financiële consequenties	9
8. Samenhang	11
9. Risico's	14
10. Spoorboekje	15

1. Inleiding

Zoals u inmiddels weet krijgt de gemeente er vanaf 1 januari 2013 een aantal belangrijke taken in het sociaal-maatschappelijke domein bij. De Wet Werken Naar Vermogen (WWNV), die een uitbreiding is van de huidige Wet Werk en Bijstand (WWB), de begeleidingsfunctie uit de AWBZ, die een uitbreiding betekent van de huidige Wet Maatschappelijke Ondersteuning (WMO) en in 2015 de totale zorg voor de jeugd. U bent hier al onderdelen van tegengekomen op de agenda van de politieke avonden en u ontvangt uitnodigingen voor regionale en lokale bijeenkomsten.

Wat gaat er veranderen? Met ingang van 1 januari 2013 worden gemeenten verantwoordelijk voor:

- De dagbesteding en begeleiding uit de AWBZ. Deze wordt overgeheveld naar de WMO.
- De Wajong en de re-integratie van gedeeltelijk arbeidsgehandicapten.
- De invoering van de Wet werken naar vermogen. Met minder financiële middelen moeten gemeenten mensen aan de onderkant van de arbeidsmarkt begeleiden naar een reguliere werkplek.

Vanaf 2015 zijn gemeenten ook verantwoordelijk voor alle taken op het gebied van de jeugdzorg. Dat betekent: de jeugd-ggz, provinciale jeugdzorg, gesloten jeugdzorg, jeugdreclassering, jeugdbescherming en licht verstandelijk gehandicapten.

De drie decentralisaties of transities (we noemen ze hier de drie D's) staan niet op zichzelf en kunnen niet los van elkaar gezien worden. Sommige leden van de gemeenteraad weten hier alles van, omdat zij professioneel betrokken zijn bij één of meer van de decentralisaties. Voor anderen is het echter moeilijk overzicht te houden in de brij van beleidsnotities en vergaderverzoeken. Dat is beslist geen schande! De opgave waar wij voor staan is enorm. De gemeente krijgt de komende jaren de verantwoordelijkheid voor bijna de volledige ondersteuning aan kwetsbare inwoners. Om die verantwoordelijkheid te kunnen nemen, ontvangen we tientallen miljoenen extra van de Rijksoverheid, maar we moeten het ook nog eens goedkoper uitvoeren dan tot nu toe gebeurt.

Met deze notitie willen wij u helpen inzicht te krijgen in, en overzicht te krijgen over, de taken die naar de gemeente toe komen en hoe die met elkaar en met andere beleidsterreinen samenhangen. De notitie is slechts een samenvatting op hoofdlijnen. In de afzonderlijke visie- en beleidsstukken die u de komende tijd ontvangt, vindt u meer gedetailleerde informatie.

Leeswijzer

In het tweede hoofdstuk vertellen wij iets meer over de redenen die voor het Rijk aanleiding zijn geweest over te gaan tot het decentraliseren van de genoemde taken naar de gemeente. In de hoofdstukken 3, 4 en 5 geven wij een korte samenvatting van de inhoud van deze taken. In hoofdstuk 6 vindt u een korte beschrijving van de wijzigingen als gevolg van de invoering van het passend onderwijs. Dit is geen directe taak van de gemeente, maar kan wel aanzienlijke gevolgen hebben voor de gemeente. Daarnaast ligt er een direct verband met de drie D's. De financiële consequenties, voor zover bekend, beschrijven wij in hoofdstuk 7. In hoofdstuk 8 vertellen wij iets meer over de samenhang tussen de drie D's en welke opgave dit voor de gemeente inhoudt. In hoofdstuk 9 benoemen wij een aantal mogelijke financiële en inhoudelijke risico's, die het gevolg kunnen zijn van de maatregelen die het Rijk voornemens is in te voeren. In het laatste hoofdstuk bieden wij u een spoorboekje. Hierin staat vermeld, wanneer wij uw raad zullen vragen besluiten te nemen over onderdelen van de decentralisaties.

2. Waarom decentraliseren?

Verschuiving verhouding overheid en burger

De oorsprong van de drie D's ligt voor een belangrijk deel in een veranderende verhouding tussen overheid en burger. Waar eerst werd uitgegaan van verzekerde rechten van de burger vindt nu een verschuiving plaats naar eigen verantwoordelijkheid en zelfredzaamheid. Deze verschuiving is ingezet met de invoering van de WMO. Waar inwoners met een beperking bijna automatisch recht hadden op een voorziening of hulpmiddelen, zoals vervoer of huishoudelijke hulp, wordt nu gekeken naar de individuele behoefte. Die behoefte wordt in gesprek tussen de gemeente en de inwoner die een aanvraag doet voor een WMO-voorziening bepaald. Daarbij wordt eerst gekeken naar wat iemand kan oplossen of regelen, zelf of met hulp van zijn sociale omgeving. Vervolgens kijken gemeente en aanvrager samen wat er aanvullend nodig is om de aanvrager zo zelfstandig mogelijk te laten functioneren. Dit wordt 'compensatie' genoemd. De gemeente heeft compensatieplicht. Anders gezegd: de gemeente moet de inwoners zo goed mogelijk ondersteunen in het compenseren van een behoefte. Deze ommekeer van verzekerde rechten naar compensatieplicht wordt in de WMO 'de kanteling' genoemd. Deze 'kanteling' wordt nu verder doorgevoerd met de overheveling van de zorg aan kwetsbare inwoners van Rijk naar gemeenten. Daarnaast wordt van de inwoners meer verantwoordelijkheid gevraagd en een groter beroep gedaan op de zelfredzaamheid.

Ontmedicaliseren

In de manier waarop de zorg en ondersteuning nu geregeld is, bestaat er een prikkel om te vaak en te snel professionele hulp in te schakelen. Dit heeft enerzijds te maken met de wijze van indiceren en doorverwijzen en anderzijds met de angst om fouten te maken. Dit laatste speelt vooral in de jeugdzorg een belangrijke rol.

Daarnaast is het zo dat de huidige zorg en ondersteuning vooral uitgaan van de beperkingen en minder van de mogelijkheden die iemand heeft. Het aanbod in de zorg is daarom vooral gericht op het aanpakken van de beperking. De vraag is of iemand hier altijd het best mee geholpen is.

Deze ontwikkelingen in de organisatie van de zorg hebben geleid tot verkokerde stelsels, ieder gericht op het aanpakken van problemen op een specifiek levensdomein: opgroeien, (geestelijke) gezondheidszorg, onderwijs, werk, enzovoort. Dit heeft weer geleid tot bureaucraties, hoge kosten en versnippering. De instelling werd belangrijker dan de klant. Gezinnen die te maken hebben met meer dan één probleem krijgen te maken met verschillende regelingen en voorzieningen. Voor elk van die regelingen en voorzieningen hebben zij te maken met een andere contactpersoon. De oplossing lijkt dan erger dan het probleem!

Bezuinigen

Los van alle inhoudelijke argumenten om de zorg voor kwetsbare inwoners naar de gemeente te brengen, is er ook een financieel argument. Nederland moet bezuinigen en gemeenten hebben bewezen taken vaak goedkoper uit te kunnen voeren dan het Rijk.

De totale omvang van de bezuinigingen is nog niet duidelijk. Op dit moment bedraagt het budget voor de taken die de gemeenten moeten gaan uitvoeren ongeveer € 8 miljard. Als we weten dat het totale gemeentefonds € 17 miljard bedraagt, geeft dit aan hoe groot de operatie is. De overheveling van budgetten naar het gemeentefonds gaat bij alle drie de decentralisaties gepaard met bezuinigingen. In de onderstaande tabel zijn de bedragen op macroniveau genoemd.

3. Begeleiding AWBZ naar de Wmo

Wat?

Het Rijk draagt de functie 'begeleiding' van de AWBZ over naar de WMO, naar de gemeente dus. Inwoners die begeleiding ontvangen worden ondersteund in het kunnen uitvoeren van de dagelijkse levensverrichtingen en het structureren van het persoonlijk leven en daarover de regie voeren. Onder begeleiding valt zowel de ondersteuning thuis als de dagbesteding het vervoer van en naar de dagbesteding.

Ook het kortdurend verblijf wordt een taak van de gemeente. Kortdurend verblijf is bedoeld om mantelzorgers te ontlasten die continu zorg moeten bieden aan iemand in hun omgeving. Het doel van begeleiding en kortdurend verblijf is het vergroten van de zelfredzaamheid en het voorkomen van opname in een instelling.

Waarom?

Het Rijk verwacht dat gemeenten beter in staat zijn de begeleiding en kortdurend verblijf dicht bij de inwoner te organiseren. De gemeente heeft daarbij mogelijkheden om verbanden te leggen met andere beleidsterreinen, zoals het welzijnsbeleid, het woonbeleid, de schuldhulpverlening, jeugdzorg, (speciaal) onderwijs en het lokale werkgelegenheidsbeleid.

Door deze decentralisatie kunnen inwoners voor een passend ondersteuningsaanbod bij de eigen gemeente terecht. Voor gemeenten biedt het kansen voor het bieden van maatwerk. Een vraaggerichte ondersteuning, die is toegesneden op de behoeften van een inwoner.

Wie?

Mensen die in aanmerking komen voor (extramurale) begeleiding of kortdurend verblijf zijn mensen van alle leeftijden met:

- Een lichamelijke handicap (functiestoornis)
- Een psychiatrische aandoening of psychische stoornis
- Psychogeriatrische ziekte/aandoening
- Somatische ziekte/aandoening
- Verstandelijke handicap (functiestoornis)
- Zintuiglijke handicap (functiestoornis)

Op 1 januari 2012 maakten 442 inwoners van de gemeente Overbetuwe gebruik van extramurale begeleiding en/of kortdurend verblijf. 122 van deze inwoners maken gebruik van meerdere functies. Begeleiding kan individueel of groepsgewijs plaatsvinden. Bij groepsbegeleiding komen mensen soms ook in aanmerking voor vervoer van en naar de dagbesteding. Van de 203 cliënten met groepsbegeleiding hebben 168 personen een indicatie voor vervoer.

Wanneer?

De extramurale begeleiding en kortdurend verblijf gaan in twee fasen over naar de gemeenten. In 2013 worden gemeenten verantwoordelijk voor:

1. Mensen die voor het eerst een beroep doen op de begeleiding.
2. Mensen die een herindicatie nodig hebben.
3. Mensen die vanwege een wijziging in de persoonlijke situatie een herindicatie vragen.

Vanaf 2014 worden gemeenten verantwoordelijk voor alle cliënten die op dat moment begeleiding en/of kortdurend verblijf hebben.

4. Wet Werken Naar Vermogen

Wat?

De Wet Werken Naar Vermogen (WWNV) is een samenvoeging van de Wet Werk en Bijstand (WWB), de Wet Investeren in Jongeren (WIJ), de Wet Sociale Werkvoorziening (WSW) en de Wet Werk en Arbeidsondersteuning Jonggehandicapten (Wajong). De gemeente wordt verantwoordelijk voor de WWNV. Dat houdt in dat de gemeente iedereen, die zich meldt voor een uitkering of die een uitkering heeft van de WWNV, actief naar werk begeleidt. Het liefst naar een reguliere baan.

De samenvoeging van deze wetten heeft tot gevolg dat het aantal mensen met een arbeidsbeperking in de WWNV toeneemt in de gemeentelijke 'kaartenbak'. Het slagen van de WWNV is afhankelijk van de bereidheid van werkgevers om mensen met een afstand tot de arbeidsmarkt een baan te bieden. Om werkgevers extra te stimuleren om mensen met een arbeidsbeperking in dienst te nemen, biedt de WWNV de mogelijkheid loondispensatie in te zetten. Loondispensatie betekent dat een werkgever onder bepaalde voorwaarden toestemming krijgt om minder dan het wettelijk minimumloon te betalen. De werkgever betaalt dan alleen voor de productie die een werknemer met een beperking levert. De gemeente vult het inkomen van de werknemer dan aan tot maximaal het wettelijk minimumloon.

De Wajong blijft bestaan voor mensen die volledig en duurzaam arbeidsongeschikt zijn. De WSW blijft bestaan voor mensen die uitsluitend beschut kunnen werken en de mensen die op het moment van ingaan van de WWNV al in de Wsw werkzaam zijn.

Waarom?

Voor het invoeren van de WWNV zijn verschillende aanleidingen:

- De ontwikkelingen op de arbeidsmarkt, met name de toenemende vergrijzing en de behoefte aan maximale arbeidsproductiviteit van de beroepsbevolking;
- het nog steeds toenemende beroep op uitkering terug dringen;
- het recht op inkomensondersteuning vervangen door de plicht maximale productiviteit te leveren op de arbeidsmarkt;
- de zogenaamde 'perverse prikkels' in het huidige systeem (verschil tussen loon en uitkering is minimaal) te vervangen door stimulerende prikkels;
- de complexiteit van de organisatie te vereenvoudigen;
- het realiseren van een majeure bezuiniging (1,8 miljard);

Ook hier bestaat de verwachting dat gemeenten in staat zijn de wet goedkoper en efficiënter uit te voeren.

Wie?

De WWNV gaat gelden voor de groep inwoners die nu een WWB-uitkering ontvangt. Op 1 januari 2012 waren dat er 410. Daarnaast stroomt een deel van de mensen in die nu onder de Wajong of WSW vallen. In het totaal ontvangen 419 inwoners van onze gemeente een Wajong-uitkering en hebben 254 inwoners een WSW-indicatie. Een aantal van deze inwoners zal onder de Wajong of WSW blijven vallen, omdat zij helemaal niet in staat zijn te werken of niet in staat zijn te werken in een reguliere baan.

Wanneer?

De WWNV treedt in werking op 1 januari 2013. Niet alle inwoners die onder de dan geldende criteria van de WWNV vallen zullen dan gelijk in de WWNV instromen. Voor sommige groepen bestaan overgangsregelingen.

5. Zorg voor de jeugd

Wat?

Het Rijk werkt aan een wetsvoorstel dat regelt dat gemeenten zorg gaan dragen voor de het grootste deel van de jeugdzorg. Die nieuwe wet gaat de 'Wet Zorg voor Jeugd' heten. Dit betekent dat de regie op de meeste zorg voor jeugd in één hand komt te liggen: die van de gemeenten. Het betreft de jeugd-GGZ, provinciale jeugdzorg, gesloten jeugdzorg, jeugdreclassering, jeugdbescherming en de zorg voor licht verstandelijk gehandicapte jeugd (LVG).

Waarom?

Met de invoering van de Wet Zorg voor Jeugd wil het Rijk de druk op de gespecialiseerde zorg terug dringen en de verkokerde manier van werken binnen de zorg voor de jeugd aanpakken. Door één verantwoordelijke aan te wijzen, moet er minder snel naar het middel van specialistische, zware zorg gegrepen worden en meer opgepakt worden binnen de lichte zorg of de sociale omgeving. Ook de samenwerking tussen de verschillende organisaties rond kinderen en gezinnen moet verbeteren. Net als bij de andere twee decentralisaties is de verwachting dat gemeenten dit effectiever en efficiënter kunnen vormgeven, doordat zij verbindingen kunnen leggen tussen de verschillende sociale en maatschappelijke domeinen.

Wie?

Gezinnen en kinderen die te maken hebben met de jeugd-GGZ, provinciale jeugdzorg, gesloten jeugdzorg, jeugdreclassering, jeugdbescherming en de zorg voor licht verstandelijk gehandicapte jeugd.

Omdat de decentralisatie van de zorg voor de jeugd nog in minder ver gevorderd stadium is dan de andere twee decentralisaties, weten wij nog niet om hoeveel (jeugdige) inwoners het gaat.

Wanneer?

De begeleiding van de jeugd uit de AWBZ gaat met ingang van 1 januari 2013 naar de WMO. Waarschijnlijk wordt de hele zorg voor de jeugd ineens overgeheveld in 2015. De gehele invoering moet zijn afgerond in 2016.

6. Passend onderwijs

Wat?

Met ingang van het schooljaar 2012-2013 krijgen de scholen een zorgplicht. Dit houdt in dat zij een passende onderwijsplek moeten bieden aan leerlingen die zich aanmelden. Op dit moment moeten ouders zelf op zoek naar een passende onderwijsplek voor hun kind.

In het nieuwe systeem melden ouders hun kind schriftelijk aan bij de school van hun voorkeur. Daarbij geven zij aan dat hun kind extra ondersteuning nodig heeft. De school moet binnen 8 weken beslissen of een leerling wordt toegelaten. Als een school het kind niet kan toelaten, moet de school (of het schoolbestuur) een passende onderwijsplek op een andere school zoeken. Dat kan een gewone school zijn of een school voor speciaal onderwijs. Om dat te kunnen organiseren werken scholen samen in samenwerkingsverbanden. Door de samenwerking kunnen scholen zich specialiseren en onderling afspraken maken wie welke kinderen het beste onderwijs kan geven.

De afspraken van de samenwerkingsverbanden worden eens per 4 jaar vastgelegd in een zorgplan. In dit plan wordt opgenomen:

- hoe passend onderwijs kan worden gerealiseerd;
- hoe geld voor zorg wordt verdeeld en besteed;
- hoe ondersteuning voor leerlingen in het gewone onderwijs wordt toegewezen;
- hoe de verwijzing naar het speciaal onderwijs gaat verlopen;
- hoe ouders worden geïnformeerd over de manier waarop de zorg voor leerlingen is ingericht.

Het zorgplan moet worden afgestemd met de gemeente. De Inspectie voor het Onderwijs ontvangt een exemplaar van het zorgplan.

Waarom?

Het aantal kinderen in Nederland dat op school extra ondersteuning krijgt, is de afgelopen jaren met 17% gegroeid. De stijging van het aantal leerlingen met een zware indicatie is zelfs gegroeid met 65%. De kosten voor deze extra ondersteuning zijn fors gestegen en het is niet duidelijk waar het geld aan op gaat. Wél is duidelijk dat veel geld naar de hulpverlening gaat die van buiten de school komt. Het belandt niet in de klas bij de leraar, waar het wel voor is bedoeld. Daarnaast zitten jaarlijks 2.500 kinderen 4 weken of langer thuis, omdat er voor hen geen passende onderwijsplek is.

Wie?

Alle schoolgaande kinderen en jeugd.

Wanneer?

De Wet op het Passend Onderwijs gaat in op 1 augustus 2012. De stelselwijziging voor het passend onderwijs wordt gefaseerd ingevoerd in de schooljaren 2012-2013 en 2013-2014.

7. Financiële consequenties

De overheveling van taken naar de gemeente gaat bij alle drie de decentralisaties gepaard met bezuinigingen. Zeer globaal zie dat er als volgt uit:

	Totaalbudget	Bezuiniging
AWBZ	Tussen € 2,1 en € 3,3 miljard	€ 140 miljoen efficiencykorting op de AWBZ vanaf 2014. In het bestuursakkoord is een korting van 5% op het macrobudget afgesproken
WWNV	Tussen € 2 en € 2,5 miljard	€ 300 miljoen op het ontschot re-integratiebudget; € 900 miljoen op de Wajong; € 650 miljoen op de SW door het structureel terugbrengen van het aantal SW-plaatsen naar 30.000 (alle bedragen structureel vanaf 2045)
Jeugdzorg	Ongeveer € 3,5 miljard	€ 80 miljoen op het totale jeugddomein in 2015, oplopend tot € 300 miljoen in 2017 (dit is inclusief de functie begeleiding Jeugd uit de AWBZ)

Op het moment van schrijven van deze notitie is nog niet bekend hoe de budgetten, die het Rijk naar de gemeenten overhevelt, verdeeld zullen worden tussen de gemeenten. Op dit moment zijn de verschillende ministeries aan het berekenen hoe de verdeelsleutels eruit moeten gaan zien. In dit hoofdstuk geven wij u daarom een globaal overzicht van de macrobudgetten. Na het verschijnen van de meicirculaire verwachten wij meer inzicht te hebben in de consequenties voor onze gemeente.

Overheveling AWBZ naar de WMO

Het budget dat gemeenten ontvangen voor de nieuwe taken, bedraagt naar de inzichten van dit moment (begin april 2012) € 800 miljoen in 2013, oplopend tot € 3 miljard in 2014. Hierop is dan een efficiencykorting van 5% toegepast.

Naast dit budget stelt het Rijk vanaf 2016 structureel € 55 miljoen beschikbaar voor uitvoeringskosten van de decentralisatie begeleiding en zorg voor de jeugd samen. Dit budget wordt opgebouwd vanaf € 35 miljoen in 2014 naar € 45 miljoen in 2015.

Tenslotte ontvangt de gemeente een compensatie voor de transitiekosten in 2012 en 2013. De hoogte van deze bedragen is wel bekend. Voor onze gemeente is dat respectievelijk € 129.000 in 2012 en € 87.000 in 2013.

WWNV

Met ingang van 1 januari 2013 komt er een gebundeld re-integratiebudget. Dit budget bestaat nu nog uit drie onderdelen, te weten:

- re-integratie (werkdeel)
- inburgering
- volwasseneneducatie

Het budget voor de WSW wordt hieraan toegevoegd. Daarnaast wordt geleidelijk een deel van de huidige re-integratiemiddelen voor de Wajong van het UWV naar de gemeente overgeheveld.

Dit nieuwe participatiebudget wordt vervolgens weer ingekrompen door een korting van 45% op het werkdeel en een structurele en oplopende korting op middelen voor de WSW. Schematisch ziet dit er als volgt uit:

Maatregel	2012	2013	2014	2015	structureel
Beperken toegang Wajong	30 miljoen	10 miljoen	-130 miljoen	-210 miljoen	-900 miljoen
Beperken toegang WSW			-30 miljoen	-100 miljoen	-650 miljoen
Gerichte re-integratie en begeleiding	-300 miljoen	-290 miljoen	-420 miljoen	-490 miljoen	-300 miljoen
Totaal	-270 miljoen	-280 miljoen	-580 miljoen	-800 miljoen	-1.850 miljoen

Wat dit voor onze gemeente betekent, kunnen wij alleen voor het re-integratiedeel en het WSW-deel in grote lijnen aangeven. Het re-integratiebudget zal teruglopen van € 1.339.000 in 2011 tot ongeveer € 700.000 in 2015. Voor de uitvoering van de WSW is in de begroting van 2012 een bedrag van € 4.771.502 opgenomen in de begroting. Op basis van de voorgenomen bezuinigingen schatten wij een daling van het budget in van ongeveer één miljoen euro in 2015.

Voor de uitvoeringskosten van de WWNV voegt het Rijk een structureel bedrag toe aan het gemeentefonds. Voor onze gemeente zal dit ongeveer oplopen van ongeveer € 8.000 in 2013 tot € 55.000 in 2015.

Zorg voor de jeugd

In de Bestuurlijke Afspraken 2011-2015 is afgesproken dat alle middelen voor zorg voor jeugd overgaan naar gemeenten. In 2009 bedroeg het totaalbedrag voor de zorg voor jeugd ruim € 3 miljard. Dat bedrag is exclusief het bedrag dat gemeenten al ontvangen voor de CJG's: circa € 0,3 miljard. Ook is afgesproken dat alle middelen voor jeugd worden opgenomen in het Gemeentefonds, bij voorkeur in een decentralisatie-uitkering. Gemeenten kunnen met dit geld zelf prioriteiten stellen en er is een stimulans om meer te investeren in preventie.

Deze decentralisatie gaat gepaard met een bezuiniging van € 80 miljoen vanaf 2015, oplopend tot structureel € 300 miljoen vanaf 2017 (=10% van het budget).

Ook voor de transitie van de zorg voor de jeugd naar de gemeente ontvangen de gemeenten eenmalige bijdragen. In 2012 ontvangt onze gemeente hiervoor € 30.800. In 2013 bedraagt het macrobudget € 48 miljoen. Het is nog niet bekend welk deel daarvan voor onze gemeente beschikbaar komt.

Aanloop naar de kadernota

De VNG heeft aangegeven dat de uitvoering van de begeleiding AWBZ en de zorg voor de jeugd, budgettair neutraal kan plaatsvinden. De middelen die hiervoor worden overgeheveld van het Rijk naar de gemeenten worden door de VNG toereikend geacht. De uitvoering van de WWNV beoordeelt de VNG als een hoger risico.

Wij spannen ons maximaal in om maatgerichte en vernieuwende oplossingen te zoeken binnen de beschikbare ruimte.

8. Samenhang

In dit hoofdstuk geven we de belangrijkste verbanden aan. Daarnaast leggen wij ook het verband met andere beleidsvelden en maatregelen.

In het onderstaande schema staat kort weergegeven hoe de verschillende decentralisaties op deelpunten samenhangen. Een aantal van deze punten verdient extra aandacht. In het hoofdstuk 'Risico's' gaan wij hier wat dieper op in.

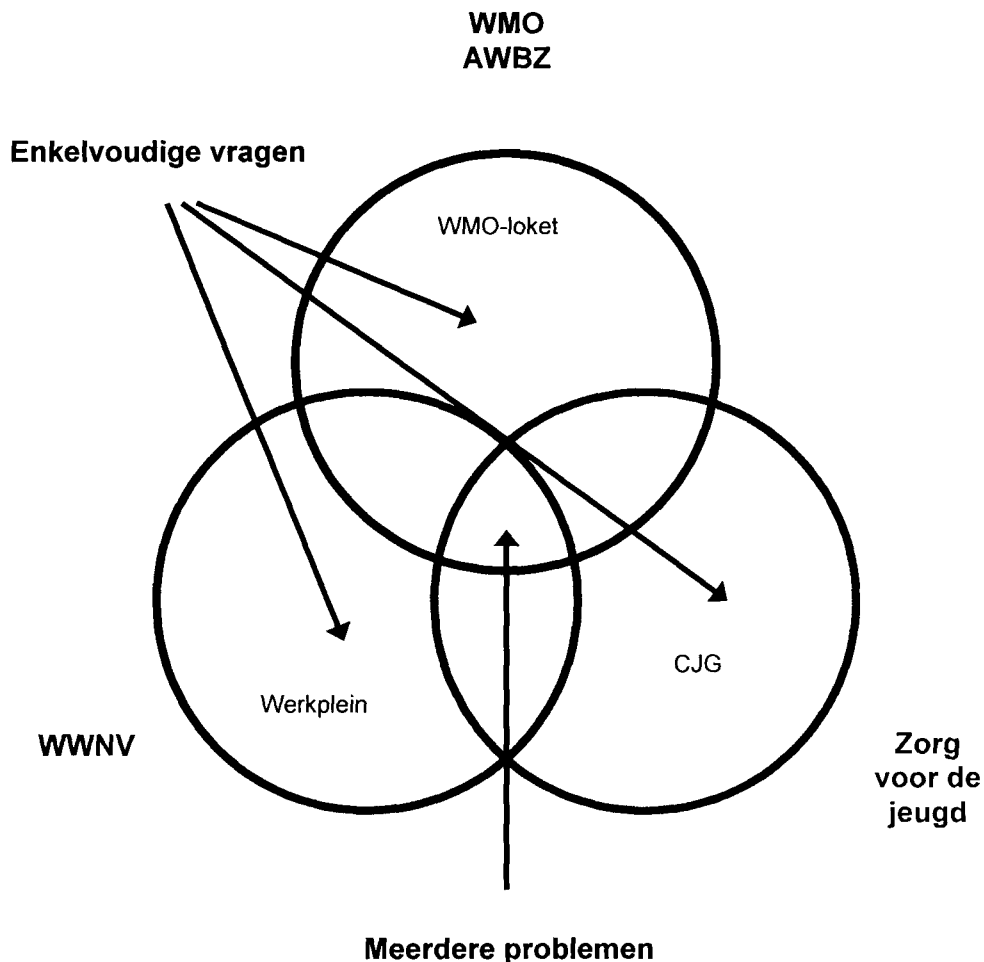
WMO/Begeleiding				
WWNV	Een groep inwoners zal door de IQ-maatregel geen recht meer hebben op begeleiding. Deze groep moet naar werk begeleid worden. Maatschappelijke participatie en re-integratie naar arbeidsparticipatie raken steeds meer verweven. De doelgroepen uit de AWBZ begeleiding, Wajong en WSV komen hier voor een deel samen.	WWNV		
Jeugdzorg	De begeleidingsfunctie voor jeugd uit de AWBZ gaat met ingang van 1 januari 2013 naar de WMO.	Begeleiding jeugd naar werk.	Jeugdzorg	
Passend onderwijs	Er zit een belangrijke overlap in de doelgroepen kinderen en jongeren die begeleiding krijgen en die gebruik maken van het speciaal onderwijs.	Aansluiting onderwijs-arbeidsmarkt voor jongeren met een beperking.	Jongeren en kinderen die bekend zijn in de jeugdzorg, bezoeken nu nog vaak het speciaal onderwijs. Straks zitten zij meer verspreid over verschillende scholen. Afstemming tussen zorg voor de jeugd en de onderwijsinstellingen zal in de wet worden opgenomen.	Passend onderwijs
Overig beleid	Vrijwilligersbeleid (tegenprestatie), WMO-beleid	Vrijwilligersbeleid, arbeidsmarktbeleid, werkgeversbenadering, minimabeleid, WMO-beleid, sociaal-economisch beleid.	Jeugdbeleid, onderwijs	Onderwijshuisvesting, Leerlingenvervoer, Leerplicht.

De samenhang tussen de drie D's komt het meest duidelijk naar voren in de wens een samenhangend lokaal stelsel van maatschappelijke ondersteuning te organiseren. Gemeenten willen al lang af van:

- de tien tot twintig hulpverleners per gezin, met elk hun eigen plan en aanpak;
- het indiceren, doorschuiven en op papier mensen helpen;
- het betalen van activiteiten en niet voor resultaten.

Samenhang = kans!

Veel vragen of problemen waar onze inwoners mee te maken hebben, liggen op het gebied van slechts één van de drie D's. Deze problemen en vragen kunnen prima binnen de afzonderlijke loketten van het werkplein, WMO of CJG opgelost of beantwoord worden. Soms zijn de problemen echter complexer.

De drie D's bieden de gemeente de kans een stelsel in te richten, waarin inwoners echt geholpen worden. Een stelsel, waarin inwoners die meerdere problemen of vraagstukken hebben, te maken krijgen met één plan en één aanspreekpunt. Dit vraagt om een integrale aanpak van de WMO, WWNV en de zorg voor de jeugd. Maar ook het zoeken naar samenhang met ander sociaal-maatschappelijk beleid, zoals bijvoorbeeld vrijwilligersbeleid, minimabeleid, accommodatiebeleid, veiligheidsbeleid, etc., etc..

Wat willen wij hebben staan als het nieuwe stelsel is ingericht?

- Een benadering van inwoners vanuit de eigen kracht. De inwoner staat centraal bij het formuleren van de vraag en het zoeken naar de oplossing (de kanteling).
- Het beroep op specifieke ondersteuning is afgenomen ten gunste van de ondersteuning uit de directe (sociale) omgeving en de algemene voorzieningen.
- Een systeem van integrale ondersteuning in de directe omgeving van de inwoners.
- Een resultaatgerichte en doelmatige aanpak.

Samenhang bekeken vanuit de programma's

Natuurlijk zijn wij al langer bezig toe te werken naar een dergelijk stelsel. De opgaven uit Toekomstvisie+, het collegeprogramma en de daaruit afgeleide doelen in de beleidsprogramma's wijzen ook in deze richting. Zelfredzaamheid, verantwoordelijkheid en leefbaarheid staan hierin centraal. De kans om nu als gemeente echt de regie op het bereiken van deze doelen te nemen, wordt door de 3 D's alleen nog maar groter.

De programmadoelstellingen waar de doelstellingen voor een samenhangend maatschappelijk stelsel van ondersteuning direct onder hangen, zijn:

Programma Samenleven:

- Verbeteren en bevorderen van de zelfredzaamheid van inwoners, die (tijdelijk) niet in staat zijn voor zichzelf, het huishouden waar zij deel van uitmaken en hun bredere sociale netwerk te zorgen.

Programma Leren en Werken:

- Iedereen is in staat naar vermogen te participeren op de arbeidsmarkt.

Indirect komt er ook meer gewicht te liggen bij andere programmadoelen, doordat realisatie van die doelen voorwaardenscheppend zijn voor het realiseren van de bovengenoemde doelstellingen. Denk hierbij bijvoorbeeld aan het stimuleren en mogelijk maken dat verenigingen en instellingen meer verantwoordelijkheid nemen voor maatschappelijke opgaven. Dit is noodzakelijk omdat de druk op de professionele ondersteuning omlaag moet en er meer verwacht gaat worden van de ondersteuning uit de directe omgeving. Daarnaast heeft de gemeente ook een belangrijke rol in het scheppen van voorwaarden voor kinderen en jongeren om goed voorbereid op de arbeidsmarkt te komen. Hiermee willen wij de kansen op betaald werk vergroten en voorkomen dat jongeren op termijn in de WWNV terecht komen.

Ook de andere programma's spelen een voorwaardenscheppende rol. In de politieke avonden van maart en april 2012 is bijvoorbeeld de nota Wonen, Zorg, Welzijn besproken. Hierin wordt een aanzet gegeven om in samenwerking met externe partijen de zorg voor onze inwoners dicht bij huis te kunnen realiseren.

Het voert te ver om in deze notitie alle verbindingen met de programma's te leggen. In de verschillende beleidsvoorstellen zullen wij deze verbindingen zeker leggen en inzichtelijk maken. Daarnaast informeren wij u via de verschillende rapportages die u in de planning- en controlcyclus ontvangt over de bijdrage van ons beleid aan de verschillende doelstellingen.

9. Risico's

Hoewel de invoeringsdata van de verschillende wetten bekend zijn, is nog niet altijd bekend hoe de wet precies ingevoerd gaat worden. Sommige wetten zijn op dit moment nog niet vastgesteld. Ook weten wij nog niet precies hoe groot het budget is dat wij van het Rijk meekrijgen om de wetten uit te voeren. Wij hopen hier meer duidelijkheid over te krijgen bij het verschijnen van de meicirculaire.

Vooruitlopend op de precieze cijfers zien wij een aantal risico's in de uitvoering van taken, die als gevolg van de decentralisaties naar de gemeente komen. Hoe groot die risico's precies zijn, is nu nog niet bekend. De komende tijd gaan wij dit verder uitzoeken.

Participatiebudget

Het Rijk gaat de komende jaren flink bezuinigen op het participatiebudget. Daarnaast wordt stevig bezuinigd op het WSW-budget. Hierdoor zal een belangrijk deel van het participatiebudget opgaan aan de huidige populatie van de WSW. Tegelijkertijd loopt het aantal moeilijk bemiddelbare werkzoekenden op doordat ook Wajongers aan het werk moeten en door het invoeren van de IQ-maatregel (zie volgende paragraaf). Het bemiddelen van deze doelgroepen naar werk moet ook uit het participatiebudget komen. Wij zullen dus creatieve manieren moeten vinden om mensen, die moeilijk zelfstandig werk kunnen vinden, met inzet van minimale middelen richting een betaalde baan te helpen.

IQ-maatregel

De IQ-maatregel houdt in dat de IQ-grens voor het aanspraak kunnen maken op begeleiding verlaagd wordt van 85 naar 70. In de praktijk betekent dat deze mensen niet meer in aanmerking komen voor begeleiding (AWBZ/WMO). Het bestaande budget voor begeleiding van deze doelgroep vervalt. Bij deze mensen komen echter problemen als schulden, vroegtijdig schoolverlaten, sociaal isolement en verslaving vaker voor. Er is daarom nog veel discussie over de invoering van deze maatregel.

Onduidelijk is nog wat deze maatregel gaat betekenen voor de WWNV. Het gaat hier om een doelgroep die minder in staat is zelfstandig werk te vinden. Het is daarom van belang deze doelgroep goed in beeld te krijgen.

De IQ-maatregel is opgenomen in het regeerakkoord, maar er is nog geen formeel besluit genomen over de invoering van deze maatregel.

Passend Onderwijs

De invoering van het passend onderwijs met ingang van 1 augustus 2012 valt niet direct onder verantwoordelijkheid van de gemeente. Wij krijgen daar indirect echter wel mee te maken. Zoals wij eerder al beschreven, liggen er verbanden tussen het passend onderwijs, de WWNV, de WMO en vooral ook de jeugdzorg. Daarnaast moet het samenwerkingsverband het zorgplan afstemmen met de gemeente. De keuzes in het zorgplan hebben directe gevolgen voor gemeentelijk beleid op het gebied van leerlingenvervoer en onderwijshuisvesting. Scholen krijgen binnen een samenwerkingsverband een zorgprofiel. Dat houdt in dat leerlingen met een zorgbehoefte naar een school verwezen worden, die een passend profiel heeft. De gemeente is verantwoordelijk voor het vervoer van deze leerlingen, als de betreffende school. Het zorgprofiel van een school kan ook bepaalde eisen stellen aan de huisvesting. Omdat de gemeente verantwoordelijk is voor de onderwijshuisvesting is de kans groot dat extra investeringen nodig zijn voor het aanpassen van onderwijsgebouwen.

10. Spoorboekje

Aan elk van de decentralisaties gaat een intensieve voorbereiding vooraf. Het gaat immers om nieuwe taken, die op een andere wijze uitgevoerd moeten worden dan voorheen. De inzet van de verandering is het kantelen in denken, zoals dat in de WMO inmiddels gebruikelijk is. Niet meer de organisatie staat voorop, maar de cliënt en zijn zelfredzaamheid. Dit is een nieuwe manier van werken, vooral ook voor de instellingen die de zorg- en dienstverlening bieden, de aanbieders. De vragen die wij moeten beantwoorden zijn in grote lijn (niet volledig):

- Hoe organiseren wij de toegang tot de zorg- en dienstverlening? Lokaal of regionaal? Op gemeentelijk niveau of op kern-/wijkniveau? Doen we dat zelf of leggen we dat bij de aanbieders?
- Welke (nieuwe) arrangementen en activiteiten gaan we ontwikkelen? Op welke vlakken van participatie en zelfredzaamheid richten die arrangementen en activiteiten zich en welke disciplines betrekken we daarbij?
- Hoe gaan we de aanbieders contracteren? Lokaal of regionaal? Subsidie of aanbesteden? Gaan we sturen op resultaten (outcome) of op producten (output)?
- Hoe gaan we de resultaten en maatschappelijke effecten meten van onze inspanningen?

Elk decentralisatieproces, ook wel transitie genoemd, kent in grote lijnen eenzelfde traject. Allereerst worden alle gegevens geïnventariseerd. Om welke doelgroepen gaat het? Hoe zit de huidige structuur in elkaar? Wat loopt er nu? Wat gaat er precies veranderen.

Vervolgens wordt er een visie met uitgangspunten en keuzes opgesteld. Het opstellen van de visie loopt vaak gelijk op met de inventarisatiefase. In de visie schetsen wij het ideaalbeeld en beantwoorden wij de vragen: "Wat willen we bereiken en wat gaan we daarvoor doen?". Dit gebeurt zowel op lokaal als regionaal niveau. Regionale samenwerking is binnen de drie D's noodzakelijk en soms verplicht. Aanbieders werken vaak regionaal en ook onze inwoners blijven niet met al hun activiteiten binnen de gemeentegrenzen. Denk hierbij bijvoorbeeld aan werkgelegenheid, onderwijs en de grotere zorginstellingen.

De regionale overleggen vinden zowel op ambtelijk als op bestuurlijk niveau plaats. Hier wordt vooral gekeken naar de meerwaarde van samenwerking. Daarnaast blijft er natuurlijk een belangrijke lokale component over, die iedere gemeente voor zichzelf invult.

Na vaststelling van de visie volgt de uitwerking in beleid. Hierin staat de vraag centraal: "Hoe gaan we het doen?". De in de visie vastgestelde keuzes werken wij verder uit en wij gaan op zoek naar de instrumenten om de doelstellingen in de visie te kunnen realiseren. In sommige gevallen leggen wij de uitwerking vast in verordeningen.

In het volgende schema geven wij u een overzicht van de momenten waarop wij uw raad vragen een besluit te nemen in één van deze stappen. In dit schema hebben wij de planning voor 2012 gedetailleerd opgenomen. Die van de jaren 2013 en 2014 zal in de loop van de tijd specifiekere worden, als meer bekend is over de eisen en termijnen die het Rijk stelt.

Maand	AWBZ begeleiding	WWNV	Jeugdzorg
2012			
Februari		Informatieve memo stappenplan WWNV	
Maart		Regionale informatieavond herstructurering Wsw en begroting Presikhaaf	Regionale informatieve bijeenkomst raadsleden over transitie Jeugdzorg
April	Presentatie regionale visie Begeleiding in de WMO voor raadsleden elf regiegemeenten	VISIE VOORBEREIDEN Voorbereidende vergadering nota visie en strategische keuzes WWNV	
Mei	VISIE VOORBEREIDEN Voorbereidende vergadering nota visie en keuzes Begeleiding in de WMO	VISIE VASTSTELLEN Raadsvergadering vaststellen nota visie en strategische keuzes	REGIONALE VISIE VOORBEREIDEN Politieke avond: Discussie over globale regionale visie
Juni	VISIE VASTSTELLEN Raadsvergadering vaststellen visie en keuzes Begeleiding in de WMO	BELEID VOORBEREIDEN Voorbereidende vergadering meerjarenbeleidsplan 2012 op gebied van participatie.	
Augustus		Regionale bijeenkomst raadsleden	
		BELEID VASTSTELLEN Raadsvergadering vaststellen meerjarenbeleidsplan 2012 op gebied van participatie.	
Oktober	BELEID VOORBEREIDEN Voorbereiding subsidieverordening (als keuze valt op subsidie)	BELEID VOORBEREIDEN Voorbereiding verordeningen Wet werken naar vermogen	
November	BELEID VASTSTELLEN Vaststellen subsidieverordening (als keuze valt op subsidie)	BELEID VASTSTELLEN Vaststellen verordeningen Wet werken naar vermogen	
2013			
Maart			VISIE VOORBEREIDEN Besluitvorming over concept regionale visie met lokale paragraaf
April			VISIE VASTSTELLEN Besluitvorming over concept regionale visie met lokale paragraaf
November			VISIE VOORBEREIDEN Besluitvorming over regionale visie met lokale paragraaf
December			VISIE VASTSTELLEN Besluitvorming over regionale visie met lokale paragraaf
2014			UITWERKEN BELEID